REGIONALNI RAZVOJ I DEMOGRAFSKI TOKOVI BALKANSKIH ZEMALJA

Niš, 20. jun 2003.

Osmi, već tradicionalni naučni skup, sa temom "Regionalni razvoj i demografski tokovi balkanskih zemalja" održan je u Nišu 20. juna 2003. godine. Na skupu organizovanom pod pokroviteljstvom Ministarstva za nauku, tehnologiju i razvoj Republike Srbije, okupio se veliki broj učesnika iz Srbije i Crne Gore, Bugarske, Makedonije i Republike Srpske, sa šezdesetak radova. Tematski, radovi i predstavljanja na skupu, objavljeni i u istoimenom zborniku, mogu da se podele u dve celine. Prvu celinu čine prvenstveno radovi sa ekonomskom tematikom u vezi sa regionalnim razvojem Srbije i balkanskih zemalja, a drugu radovi posvećeni demografskim temama.

Učesnici Projekta "Strategija regionalnog razvoja" predstavili su predlog makro-regionalizacije Republike Srbije na pet regiona, sačinjen prema stanovništvu kao glavnom kriterijumu. Prema veličini teritorije i nivou ekonomske razvijenosti predviđena je podela makroregiona na deset ekonomskih regiona i na subregione, odnosno okruge kao najmanje teritorijalne segmente. Znatna pažnja posvećena je analizi regionalnog siromaštva Srbije i potrebi smanjenja regionalnih neravnomernosti što, prema mišljenju autora, podrazumeva odgovarajuću organizaciju na svim nivoima, izradu strateških dokumenata, finansijske podsticaje, mere demografske revitalizacije, usklađen sistem mera socijalne, poreske i razvojne politike, kao i isticanje razvojnih prioriteta Juga Srbije. Među radovima su i oni u kojima je prikazana regionalnost razvoja područja Beograda, mesto Pomoravlja u teritorijalnoj organizaciji Srbije, kao i problem urbanih sredina manje razvijenih regiona. Ponuđena su neka rešenja koja bi vodila ekonomskom oporavku privrede Srbije, razmatran je i uticaj spoljno-trgovinske politike na privredni razvoj Srbije i Crne Gore, a data je i analiza stanja i kretanja na tržištu rada u Srbiji u procesu restrukturiranja.

Globalizacija i regionalna integracija Balkana posmatraju se kao imperativi savremenog društvenog razvoja i napretka, a predstavljeni su i principi strategije regionalnog razvoja u uslovima tranzicije. U tom smislu je i rad vezan za regionalni aspekt privrednog razvoja i predlog novog koncepta regionalizacije Bosne i Hercegovine i Republike Srpske, kao i analiza ekonomskog rasta i razvoja Republike Makedonije u vezi sa regionalnim

razvojem zemalja Jugoistočne Evrope. U saopštenjima je prikazana i politika Evropske Unije u oblasti državne pomoći regionalnom razvoju, a dati su i predlozi za harmonizaciju Balkana u regionalnom razvoju Evropske unije.

Takođe je izložen problem rasta siromaštva Zapadnog Balkana, sa osvrtom na stanje u Republici Makedoniji, kao i problem nezaposlenosti u Crnoj Gori. Učesnici iz Bugarske posvetili su pažnju proučavanju uloge malih i srednjih preduzeća kao regulatora zaposlenosti i nezaposlenosti u Bugarskoj, kao i analizi promena socijalno-demografskih karakteristika u vezi sa ekonomskim razvojem te zemlje. Autori iz Bugarske su posvetili i dva rada temama iz oblasti poljoprivrede, jedan koji govori o institucionaloj dimenziji poljoprivrednog razvoja, a drugi preduzetništvu kao faktoru ekonomskog rasta bugarske poljoprivrede. Nekoliko radova bavi se temama iz oblasti turizma, mogućnostima unapređenja turizma Srbije i tranzicionim aspektima međuzavisnosti turističkog i regionalnog razvoja.

Druga grupa radova posvećena je demografskim temama. Opisani su faktori negativnog prirodnog priraštaja balkanskih zemalja i analiziran je uticaj društveno-ekonomskih i političkih promena u Srbiji devedesetih godina na komponente ukupne dinamike stanovništva. Autori su se bavili temama reprodukcije i procesa starenja stanovništva Srbije, i posebno demografskog starenja vojvođanske populacije prema tipu naselja u drugoj polovini 20. veka, a dat je i prikaz naselja bez stanovnika u popisu 2002. Na skupu su izloženi i radovi o prostorno-demografskim karakteristikama Niša na početku 21. veka, prostorno-demografskim karakteristikama zone koridora X u Srbiji, mehaničkom i prirodnom kretanju humanih resursa u okviru gravitacione zone Starog Rasa, kao i o tendencijama razvitka stanovništva opštine Knjaževac. Predstavljena je i analiza bračnog ponašanja stanovništva Banata, Vojvodine i odabranih zemalja, zatim stavovi niških adolescenata relevantni za reprodukciju stanovništva, a prikazan je i Zakon o finansijskoj podršci porodici sa decom. Posvećena je pažnja i migracijama balkanskih zemalja, a makedonski autori su se bavili uticajem starosne strukture i regionalizacije na fragmentiranje tržišta u Republici Makedoniji, kao i demografskim promenama na tržištu rada u zemljama u tranziciji, sa posebnim osvrtom na Makedoniju.

Veliki broj radova i raznovrsnost tema i ove, kao i prethodnih godina, govore o aktuelnosti problema regionalnog razvoja i demografskih tokova balkanskih zemalja i mnoštvu otvorenih pitanja u vezi sa tim.

Biljana Stanković